

Obžerstvo

Obžerstvom sa rozumie nemiernie jedenie a pitie. Preto sa dnes, ale už aj v stredoveku na označenie tohto hriechu, ktorým si vážne poškodujeme svoje zdravie a znepríjemňujeme spoločenské prostredie, používal výraz nemiernosť. Nemiernosť je podľa svätého Tomáša Akvinského najpotupnejší hriech. Podľa Tomáša, najlepší prostriedok proti nemiernosti je nezdržovať sa pri pozorovaní lákavých vecí.

Otázkou obžerstva a jeho vrcholnej škodlivosti sa zaoberá Lukáš v 21,34, keď hovorí: "Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neotiažali obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen deň neprekvapil". Rovnako na nebezpečenstvo tohto priestupku poukazuje apoštol Pavol v liste Rimanom 13,13, kde píše: "Žime počestne ako vo dne; nie v hýrení a opilstve, nie v smilstve a necudnosti, nie vo svároch a žiadostivosti".

Opilosť sa často využíva za cieľom dostať príslušného človeka do stavu, kedy je možné s ním ľahko manipulovať, obyčajne smilstvu predchádza opilstvo. V 1. Knihe Mojžišovej čítame ako svojho cieľa dosiahli Lotove dcéry: " Nuž opime nášho otca vínom a spime s ním, aby sme zachovali od nášho otca potomstvo", nuž dali mu na tú noc napiť sa vína. Potom vošla staršia a spala so svojim otcom. On však nevedel, ani kedy si ľahla, ani kedy vstala,...." (Gn 19, 32-38). Človek v opilom stave, nedbá na stud a nevdá mu keď sa obnažuje pred druhými, či v bdelom stave alebo v spánku vyvolanom opilosťou. V Knihe Genezis čítame prípad Noeho: " A Noe začal obrábať zem a vysadil vinicu. Keď sa zvečeralo napil sa vína, opil sa a obnažený ležal vo svojom stane" (Gn 9,20).

Sväté písmo uvádza veľa prípadov zneužitia opilého človeka alebo väčšej skupiny ľudí. I za druhej svetovej vojny fašistické vojská, či bielej alebo červenej zástavy páchali zlé skutky v opilom stave. História uvádza veľa príhod s pitím za cieľom ovládania vôle ľudí. No, nie len prepiate pitie ale aj jedenie odstavuje všetky kontrolné centrá a človek sa stáva mechanický stroj. Podstata obžerstva, ako hlavného hriechu spočíva v tom, že generuje ďalšie smrteľné hriechy, ktoré škodia telu a duši.

"Žízniť" (Jn 19, 26)

Piate slovo, ktoré Ježiš vyslovil na kríži, bolo povedané na zadostučinenie za nezriadené pôžitkárstvo v jedle a pití. Nezriadenosť sa prejavuje buď pri spotrebe prehnaného množstva, nad nevyhnutnú mieru alebo ide o potrpenie si na prílišný luxus. K hriechu obžerstva nám Boh v evanjeliu podľa svätého apoštola Lukáša predkladá príbeh o boháčovi, ktorý sa prejedal, kým pri jeho dverách posedával hladný a chorý človek. Po smrti sa duša tohto pôžitkára dostala do pekla a duša chudáka do neba. V záujme záchrany svojich detí od rovnakého osudu, prihovára sa duša boháča Abrahámovi s prosbou, aby urobil pred zrakmi jeho piatich bratov nejaký zázrak, aby zmenili svoj život a neskončili na rozdiel od neho vo večnom zatratení. Abrahám však odmieta vyhovieť tejto prosbe. Duše týchto bratov nemajú vyššiu hodnotu ako duše ostatných ľudí, ktorí v duchu pokory, striedmosti a odriekania, hľadajú vo svojom živote Boha. "Majú Mojžiša, ak nebudú počúvať jeho, neuveria, ani keby niekto vstal z mŕtvych."

Ak je niečo odleskom úpadku moderného sveta, je to všadeprítomný nadbytok bohatstva a túžba po ňom. Ak človek začne zabúdať na svoju dušu, začne sa veľmi starať o svoje telo. Nie je dnes žiaden problém nájsť milióny ľudí, ktorí denne trávajú tri a viac hodín cvičením vo fitnesscentrách a starostlivosťou o svoje telo. Skúsme však tým istým ľuďom povedať, aby sa denne modlili na kolenách 5 minút a vysvetlia Vám, že to je príliš dlho a na kolenách je to príliš vyčerpávajúce. Zadostučinenie za hriech luxusu a nadbytku sa rozhodol Ježiš odčiniť hneď pri svojom narodení. On, ktorý si mohol zvoliť najpompéznejší spôsob príchodu na zem, vybral si maštal' za miesto svojho príchodu na zem. Keď sv. Jozef búchal na dvere vtedajších hotelov a hostincov, neprijal ich nikto. V hostincoch bol v ten večer priestor pre hriech obžerstva. Kde je obžerstvo, nie je miesto pre svätosť. Kde hoduje telo, tam svätosť útočisko nenájde. Neskôr na hore blahoslavenstiev Ježiš

povedal, "blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo" (Mt 5,3). "Žízniť" je slovo utrpenia za tých, čo svoje útočisko našli v nadbytku a v túžbe po nadbytku. Tam sa cítia dobre, majú zdanlivý pocit bezpečia, cítia sa chránení, majú svoj cieľ. Tým cieľom je neustále nadobúdať čoraz viac majetku. Nakoľko nikto nemôže vlastniť celý svet, chce vlastniť čo najviac z neho. Druhý človek je pre neho hrozbou a nepriateľom, pretože predpokladá, že rovnako aj on chce vlastniť čo najviac. Znamená to, že chce ukrojiť z jeho pomyselného vlastníctva, teda z majetku, o ktorom si myslí, že on ma na neho väčší nárok. Ľudia sa väčšinou nezabíjajú preto, čo vlastnia, ale zabíjajú sa pre to, čo si myslia, že by mali vlastniť a malo by patriť im. O tom sú konflikty medzi priateľmi, v rodinách a medzi národmi. Človek chce zväčšovať svoju sféru vplyvu, lebo si myslí, že jeho subjektívny pocit bezpečia tým bude posilnený. Myslí si, že hmotné zabezpečenie ho urobí nezraniteľným. V skutočnosti túžba po hmote vedie k životu bez Boha. A život bez Boha je najzraniteľnejšia možná forma bytia na zemi.

Ježiš, ktorý je prameňom všetkých milostí, na kríži cítil smäd po láske. Tieto slová z kríža nám hovoria, že sú dva druhy hladu a smädu. Jeden vychádza z tela a druhý z nesmrteľnej duše. Pri veľa príležitostiach nás Pán na tento rozdiel upozorňoval. "Beda Vám, čo ste teraz nasýtení, lebo budete hladovať! Beda vám, čo sa teraz smejete, lebo budete žiaľovať a plakať!" (Lk 6,25). A tým, ktorí ho vo veľkých počtoch nasledovali na brehu mora pripomínal. "Preto vám hovorím: Nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa zaodujete. Či život nie je viac ako jedlo a telo viac ako odev?" (Mt 6, 25). "Nezháňajte sa za pominuteľným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život" (Jn 6, 27). Samaritánke, ktorá prišla k Jakubovej studni, Ježiš predpovedal: "Každý, kto pije túto vodu, bude opäť smädny. Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky" (Jn 4, 13-14). Telo si vždy pýta znova a viac. Ľudstvu však prisľúbil pokrm, ktorý vedie do večného života: "Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj" (Jn 6, 55).

Existencia dvojitého druhu hladu a smädu, tela a duše vysvetľujú, aký je rozdiel medzi držaním diéty a pôstom. Cirkev sa postí, svet drží diétu. Čisto z materiálnej stránky neexistuje medzi oboma javmi rozdiel. Človek dokáže schudnúť desať kilo aj pri jednom aj pri druhom. To, čo robí rozdiel, je úmysel. Kresťania sa nepostia kvôli tomu, aby malo z toho prospech telo, ale aby z toho mala prospech duša. Pohania držia diétu kvôli telu a nie duši. Tu vzniká rozdeľujúca otázka. Ovláda telo dušu, alebo duša je pánom nad telom? Robí duša to, čo si praje telo? Je duša slúžkou tela a jeho túžob, pre ktoré sa zapredá? Alebo je telo nástrojom mocnej a silnej duše? Je lepšie držať diétu, aby človek zhodil veľké brucho alebo má sa telo postiť, aby dokázalo byť poslušné svätým túžbam duše? Odpoveď na túto otázku určujú rozdielne životné osudy ľudí už tu na zemi, ale predovšetkým vo večnosti. Túžite viac po večnom živote alebo po pozemských rozkošiach a nezriadených túžbach? Telo, ktoré má duša pod kontrolou má väčšiu lásku k chudobným ako k prvým miestam za stolom v spoločnosti bohatých. To sú poznávacie znaky poníženia. Tak ako človek dokáže v rámci rôznych porúch stravovania alebo psychiatrických porúch úplne stratiť chuť na jedlo, rovnako dokáže v duchovnej oblasti úplne stratiť zmysel pre duchovno. Na počiatku tejto cesty stojí zaručene hriech obžerstva. Túžba po pominuteľnom totiž ľahko vyústi do ľahostajnosti voči večnému. Duša, ktorá je v područí tela sa stáva hluchá voči Božstvu. Prehnaná láska k peniazom vyústi do straty zmyslu pre hodnotu. Prílišná láska k telu zabíja ducha. Zmyslom pôstu nie je oslabiť telo, ale posilniť dušu. « A keď sa postíte, nebuďte zamračení ako pokrytci" (Mt 6, 16).

Peniaze, ktoré míňame na uspokojovanie nadbytočných potrieb, budú pri súdnom dni kričať proti našej duši. Budú ju viniť, že zaháľala, nebola vytrvalá pri ovládaní tela. Ten, kto dokáže to čo si odoprie, darovať druhým, bude mať pri súdnom dni veľa prímluvníkov, ktorým táto duša zmiernila ich hlad a smäd. Aj napriek hriechom, ktoré táto duša na zemi spáchala, zacíti veľa milosrdenstva.

Akékoľvek umŕtvovanie však nie je cieľom, ale prostriedkom k vytvoreniu hlbšej jednoty s Bohom. Predstavme si človeka, ktorý je pozvaný na veľkú hostinu, kde sa podávajú tie najvyberanejšie jedlá z celého sveta. Pri usadení sa za stôl, je tento muž tak očarený prostredím, hudbou a stolovaním, že už pri prvom chode sa tak dosýta naje, že pri ďalších chodoch už nevládze, pretože by ich nestrávil. Ťažko vysvetliť tomuto mužovi o čo prichádza, o aké chute, keď jeho telo už neznesie žiadnu novú vôňu. Takto je to s človekom, ktorý sa zameriava na uspokojenie potrieb tela a zabudne na dušu. Nikdy nezakúsi život, aký je blažený, hodnotný a spokojný, ak je postavený na Bohu. Boh sa dáva prostredníctvom svojho tela a krvi k dispozícii všetkým, ale ako je málo tých, čo ho prijímajú. A o čo je menej tých, ktorí ho prijímajú dôstojne. Boh nás nepotrebuje v ničom k svojmu majestátu a k svojej oslave. My nedokážeme v ničom Boha pozdvihnúť, rovnako ako kvet za oknom nedokáže v ničom zdokonaľiť človeka. Naša prítomnosť môže byť Bohu milá, ale nie je potrebná pre jeho bytie v ničom. Toto je memento pre všetkých tých, ktorí sa spoliehajú na spasenie každého človeka, akoby Boh nedokázal bez nás vo večnosti jestvovať. Boh nedopustí nič nečisté v nebeskom kráľovstve. Ak doň chceme vojsť, musíme Boha prosiť o milosti v boji proti hriechom, ktoré nás od spásy vzdávajú. Hriech obžerstva vytvára v tele duševnú prázdnotu a ľahostajnosť. Ak Ježiš niečo vehementne odmietol, je to ľahostajnosť a vlažnosť. "Takto, že si vlažný, ani horúci, ani studený, už-už ťa vyplúvam z úst" (Zj 3, 16). Duša bola stvorená, aby bojovala na zemi za svoju spásu. Tá, ktorá je v stave ľahostajnosti, svoj boj už vzdala.